

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 13. septembra 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/ES – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 2008/48/ES – Konanie o vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky na zabezpečenie záväzkov zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere“

Vo veci C-176/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (Okresný súd Siemianowice Śląskie, 1. občianskoprávne oddelenie, Poľsko) zo 17. februára 2017 a doručený Súdnemu dvoru 6. apríla 2017, ktorý súvisí s konaním:

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej

proti

Mariuszowi Wawrzosekovi,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Rosas, C. Toader (spravodajkyňa), A. Prechal a E. Jarašiūnas,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: R. Šereš, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. marca 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, B. Czech a S. Źyrek, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Cleenewerck de Crayencour, K. Herbout-Borcak, G. Goddin a N. Ruiz García, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 26. apríla 2018,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: poľština.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), ako aj článku 17 ods. 1 a článku 22 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci konania medzi spoločnosťou Profi Credit Polska a pánom Mariuszom Wawrzosekom, ktoré sa týka návrhu na vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky vystavenej pánom Mariuszom Wawrzosekom, ktorého predmetom je zaplatenie súm, na ktoré údajne vznikol nárok z titulu plnenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere poskytnutého touto spoločnosťou.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 93/13

- 3 Dvadsať štvrté odôvodnenie smernice 93/13 stanovuje, že „súdy alebo správne orgány členských štátov musia mať k dispozícii primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania nekalých podmienok v zmluvách“.
- 4 Účelom smernice 93/13 je podľa jej článku 1 ods. 1 aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa týkajú nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.
- 5 Podľa článku 3 ods. 1 tejto smernice:
„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“
- 6 Článok 6 ods. 1 uvedenej smernice znie takto:
„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“
- 7 Podľa článku 7 ods. 1 tej istej smernice:
„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvisl[é]mu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

Smernica 87/102/EHS

- 8 Článok 10 smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (Ú. v. ES L 42, 1987, s. 48; Mim. vyd. 15/001, s. 326), stanovoval:

„Členské štáty, ktoré v spojitosti s úverovou zmluvou povoľujú spotrebiteľovi:

- a) uskutočniť platbu prostredníctvom zmeniek, vrátane dlžných úpisov;
- b) dať záruku prostredníctvom zmeniek, vrátane dlžných úpisov a šekov,

zabezpečiť, že spotrebiteľ je vhodne chránený, ak používa tieto nástroje danými spôsobmi.“

Smernica 2008/48

- 9 Ako uvádza článok 1 smernice 2008/48, účelom tejto smernice je harmonizovať určité aspekty pravidiel členských štátov v oblasti zmlúv o spotrebiteľskom úvere.

- 10 Článok 3 písm. c) tejto smernice vymedzuje „zmluv[u] o úvere“ ako „zmluv[u], ktorou veriteľ poskytuje alebo sľubuje poskytnúť spotrebiteľovi úver vo forme odloženej platby, pôžičky alebo inej podobnej finančnej pomoci, okrem zmlúv o sústavnom poskytovaní služieb alebo dodávaní tovaru rovnakého druhu, ak spotrebiteľ platí za takéto služby v priebehu ich poskytovania alebo za tovar v priebehu jeho dodávania formou splátok“.

- 11 Článok 17 uvedenej smernice s názvom „Postúpenie práv“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„V prípade postúpenia práv veriteľa vyplývajúcich zo zmluvy o úvere alebo samotnej zmluvy na tretiu osobu má spotrebiteľ právo uplatniť voči nadobúdateľovi práv akékoľvek námietky, ktoré mal k dispozícii proti pôvodnému veriteľovi, vrátane vzájomného započítania pohľadávok, ak je v príslušnom členskom štáte povolené.“

- 12 Článok 22 tej istej smernice s názvom „Harmonizácia a záväzný charakter tejto smernice“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Keďže táto smernica obsahuje harmonizované ustanovenia, členské štáty nesmú zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice.“

- 13 Článok 29 smernice 2008/48 stanovuje, že smernica 87/102 sa s účinnosťou od 11. júna 2010 zrušuje.

Poľské právo

- 14 § 484¹ Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (Občiansky súdny poriadok) zo 17. novembra 1964 (Dz. U. z roku 1964, č. 4), konsolidované znenie v znení zmien (ďalej len „kpc“), stanovuje:

„...“

2. Súd rozhoduje v konaní o vydanie platobného rozkazu na základe písomného návrhu navrhovateľa uvedeného v návrhu na začatie konania.

3. Vec sa prerokúva na neverejnom zasadnutí...“

15 Podľa § 485 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku:

„Súd vydá platobný rozkaz aj voči osobe, ktorá je povinná na základe riadne vyplnenej vlastnej zmenky..., ak pravosť a obsah zmenky nevyvolávajú žiadne pochybnosti.“

16 § 486 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„V prípade neexistencie dostatočných dôvodov na vydanie platobného rozkazu predseda určí termín pojednávania s výnimkou, ak vec možno prerokovať na neverejnom zasadnutí.“

17 § 491 ods. 1 kpc stanovuje:

„Súd v platobnom rozkaze vyzve odporcu, aby celú pohľadávku vrátane trov uhradil do dvoch týždňov po doručení platobného rozkazu alebo aby v priebehu tejto lehoty podal odpor.“

18 § 492 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„1. Platobný rozkaz sa vydaním stáva zabezpečovacím titulom, ktorý je vykonateľný bez vydania doložky o vykonateľnosti. ...

...

3. Platobný rozkaz vydaný na základe vlastnej zmenky... je vykonateľný ihneď po uplynutí lehoty na uspokojenie pohľadávky. V prípade podania odporu môže súd na žiadosť odporcu jeho výkon prerušiť...“

19 Podľa § 493 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku:

„Odpor sa podáva na súde, ktorý vydal platobný rozkaz. Odporca v ňom musí uviesť, či platobný rozkaz napáda v celom rozsahu, alebo sčasti, a musí uviesť dôvody a námietky, ktoré musí pod hrozbou neprípustnosti uplatniť pred účasťou na konaní vo veci samej, ako aj skutkové okolnosti a dôkazy. ...“

20 § 385¹ Ustawa – Kodeks cywilny (Občiansky zákonník) z 23. apríla 1964 (Dz. U. z roku 1964, č. 16), konsolidované znenie v znení zmien, stanovuje:

„1. Ustanovenia zmluvy uzatvorenej so spotrebiteľom, ktoré neboli dohodnuté individuálne, nie sú pre spotrebiteľa záväzné, ak jeho práva a povinnosti upravujú takým spôsobom, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi a ktorý hrubo porušuje jeho záujmy (neprijateľná zmluvná podmienka). Uvedené neplatí pre ustanovenia týkajúce sa hlavných plnení strán, predovšetkým ceny alebo odmeny, ak boli jednoznačne formulované.

2. Ak nejaké ustanovenie zmluvy nie je podľa odseku 1 pre spotrebiteľa záväzné, ostatné časti zmluvy zostávajú pre strany záväzné.

...“

21 Podľa § 101 Ustawa prawo wekslowe (zákon o zmenkách) z 28. apríla 1936 (Dz. U. z roku 1936, č. 37) v znení zmien:

„Vlastná zmenka obsahuje:

1. označenie ‚vlastná zmenka‘ vo vlastnom texte listiny a v jazyku, v ktorom je táto listina vyhotovená;

2. bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu;
 3. údaj o lehote splatnosti;
 4. údaj o mieste splatnosti;
 5. meno toho, komu alebo na rad koho sa má platiť;
 6. dátum a miesto vystavenia zmenky;
 7. podpis vystaviteľa vlastnej zmenky.“
- 22 Podľa § 19 ods. 4 Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (zákon o súdnych poplatkoch v občianskoprávných veciach) z 28. júla 2005 (Dz. U. z roku 2005, č. 167):

„Odporca je v prípade, že podá proti platobnému rozkazu vydanému v rámci konania o vydanie platobného rozkazu odpor, povinný zaplatiť tri štvrtiny súdnych poplatkov.“

- 23 Ustanovenia smernice 2008/48 prebral do poľského práva Ustawa o kredycie konsumenckiej (zákon o spotrebiteľskom úvere) z 12. mája 2011 (Dz. U. z roku 2014, č. 1497, konsolidované znenie) v znení zmien § 41 tohto zákona stanovuje:

„1. Vlastná zmenka... spotrebiteľa, ktorá sa veriteľovi odovzdá na účely splnenia alebo zabezpečenia plnenia vyplývajúceho zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, musí obsahovať podmienku „nie na rad“ alebo inú podmienku s rovnakým významom.

2. Keď veriteľ prijme vlastnú zmenku..., ktorá neobsahuje podmienku „nie na rad“, a keď sa táto zmenka... prevedie na inú osobu, je povinnosťou veriteľa nahradiť spotrebiteľovi škodu, ktorá mu vznikne splatením vlastnej zmenky...

3. Ustanovenia odseku 2 sa použijú aj v prípade, keď sa vlastná zmenka alebo šek dostane do vlastníctva inej osoby proti vôli veriteľa.“

Konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 24 Podľa vzorovej zmluvy z 3. decembra 2015 Profi Credit Polska so sídlom v Bielsko-Białej (Poľsko) (ďalej len „finančná inštitúcia“ alebo „veriteľ“) poskytla pánovi Wawrzosekovi (ďalej len „dlžník“) spotrebiteľský úver. Táto vzorová zmluva obsahovala podmienku, podľa ktorej sa dlžníkovi ukladá povinnosť vystaviť vlastnú zmenku na zabezpečenie pohľadávok veriteľa na základe tejto zmluvy. Splatenie tohto úveru tak bolo zabezpečené vlastnou zmenkou podpísanou dlžníkom, pričom suma, na ktorú znie, nebola uvedená.
- 25 V nadväznosti na skutočnosť, že dlžník nezaplatil, ho finančná inštitúcia informovala, že vlastná zmenka bola vyplnená do výšky zvyšnej časti dlžnej sumy. Táto inštitúcia podala na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, návrh na vydanie platobného rozkazu voči dlžníkovi v sume 3 268,38 poľských zlotých (PLN) (približne 753 eur), ktorá bola uvedená na vlastnej zmenke. Uvedená finančná inštitúcia priložila k svojmu návrhu uvedenú vlastnú zmenku, ktorá bola riadne vyplnená a podpísaná, ako aj výpoveď zmluvy o úvere.

- 26 Tento súd spresňuje, že hoci v spise nedisponuje predmetnou vzorovou zmluvou, pozná znenie zmluvného ustanovenia, ktorým sa dlžníkovi ukladá povinnosť vystaviť vlastnú zmenku na účely zabezpečenia platby. Uvádza, že toto ustanovenie má totožné znenie vo všetkých zmluvách o úvere uzatvorených spoločnosťou Profi Credit Polska, v súvislosti s ktorými boli na tento súd podané viaceré návrhy na vydanie platobného rozkazu.
- 27 Uvedený súd uvádza, že predajcovia alebo dodávatelia v Poľsku často využívajú toto konanie o vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky pri vymáhaní svojich pohľadávok. Prax je taká, že k tomuto návrhu býva priložená len riadne vyplnená vlastná zmenka bez akéhokoľvek ďalšieho dokumentu preukazujúceho existenciu záväzkového vzťahu pred jej vystavením („základný vzťah“), čo platí aj pre zmluvu o spotrebiteľskom úvere.
- 28 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že konanie o vydanie platobného rozkazu je založené na predpoklade, podľa ktorého skutkové okolnosti odôvodňujúce pohľadávku navrhovateľa boli v celom rozsahu preukázané prostredníctvom dokumentov uvedených v § 485 kpc a pripojených k návrhu, medzi ktoré patrí aj vlastná zmenka. Preto na účely vydania platobného rozkazu postačuje overiť, či bola vlastná zmenka riadne vystavená v súlade s podmienkami stanovenými v § 1 a nasl., ako aj § 101 zákona o zmenkách v znení zmien.
- 29 Tento súd uvádza, že podľa uplatniteľných vnútroštátnych právnych predpisov prebieha konanie o vydanie platobného rozkazu v dvoch fázach. V prvej fáze sa posúdenie platnosti vlastnej zmenky, ak ho možno vykonať súdom *ex offico*, obmedzuje na preskúmanie jej formálnej správnosti, keďže z § 485 ods. 2 kpc vyplýva, že konajúci súd vydá platobný rozkaz voči dlžníkovi na základe „riadne vyplnenej vlastnej zmenky...“, ak pravosť a obsah zmenky nevyvolávajú žiadne pochybnosti“. V druhej fáze, ak dlžník označený v zmenke podal proti platobnému rozkazu odpor, tento dlžník môže spochybniť nielen záväzok vyplývajúci zo zmenky, ale aj existenciu základného vzťahu vrátane napríklad zmluvy o spotrebiteľskom úvere.
- 30 Vnútroštátny súd sa pýta, či je konanie o vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky v súlade so smernicou 93/13.
- 31 Podľa tohto súdu sa prejednávajúca vec odlišuje od vecí, v ktorých boli vydané rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), a z 18. februára 2016, Finanzmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98), v ktorých mali vnútroštátne súdy k dispozícii zmluvné dokumenty, v ktorých boli uvedené práva a povinnosti zmluvných strán, takže mali možnosť neuplatniť nekalé podmienky obsiahnuté v týchto dokumentoch.
- 32 Naproti tomu sa domnieva, že aj keď vo veci, ktorú prejednáva, mu prináleží preskúmať právny vzťah medzi stranami, toto preskúmanie sa obmedzuje na oblasť vymedzenú zmenkovým vzťahom. Uvádza, že podľa uplatniteľných vnútroštátnych právnych predpisov sa jeho preskúmanie môže týkať len obsahu vlastnej zmenky. Aj keby teda vedel o základnom vzťahu, z dôvodu vnútroštátnej právnej úpravy by nemohol preskúmať dokumenty, na základe ktorých tento vzťah vznikol. Na účely zistenia prípadnej nekalej povahy niektorých podmienok alebo nesplnenia povinností v oblasti informovania preto prináleží len spotrebiteľovi podať odpor proti platobnému rozkazu.
- 33 Za týchto podmienok Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (Okresný súd Siemianowice Śląskie, 1. občianskoprávne oddelenie, Poľsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa ustanovenia smernice 93/13..., osobitne článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1, ako aj ustanovenia smernice 2008/48..., osobitne článok 17 ods. 1 a článok 22 ods. 1, vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby predajca alebo dodávateľ (veriteľ) uplatňoval voči spotrebiteľovi (dlžníkovi) nárok potvrdený riadne vyplnenou vlastnou zmenkou v rámci konania o vydanie platobného rozkazu vymedzeného ustanovením § 485 ods. 2 a nasl. [Občianskeho súdneho poriadku] v spojení s § 41 [zákona z 12. mája

2011 o spotrebiteľskom úvere], podľa ktorých sa preskúmanie vnútroštátnym súdom obmedzuje len na overenie platnosti predmetného záväzku vyplývajúceho zo zmenky z hľadiska dodržania formálnych podmienok, ktoré sa naň uplatňujú, bez zohľadnenia základného vzťahu?“

O prejudiciálnej otázke

- 34 Na úvod je potrebné zdôrazniť, že hoci článok 17 ods. 1 smernice 2008/48 odkazuje na postúpenie práv veriteľa na tretiu osobu, za okolností konania vo veci samej je nesporné, že osoba oprávnená z vlastnej zmenky a veriteľ je tá istá právnická osoba.
- 35 Navyše aj keď sa článok 10 smernice 87/102, ktorá bola zrušená smernicou 2008/48, vzťahoval, ako to poznamenala generálna advokátka v bode 34 a nasl. svojich návrhov, na vlastné zmenky, ustanovenia smernice 2008/48 na tieto nástroje už neodkazujú.
- 36 Keďže smernicou 2008/48 nedošlo k harmonizácii v oblasti vlastnej zmenky ako zábezpeky za spotrebiteľský úver, ani jej článok 22 ods. 1 sa už neuplatňuje na také okolnosti, o aké ide vo veci samej.
- 37 Preto budú otázky, ktoré položil vnútroštátny súd, zodpovedané len vzhľadom na ustanovenia smernice 93/13.
- 38 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 majú vykladať v tom zmysle, že bránia takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá umožňuje vydať platobný rozkaz na základe vlastnej zmenky, ktorá má náležitú formu a zabezpečuje sa ňou pohľadávka zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pokiaľ súd, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, nemá právomoc preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienok tejto zmluvy.
- 39 Na úvod je potrebné pripomenúť, že podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13 členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluve uzatvorenej so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli pre spotrebiteľov záväzné.
- 40 Vzhľadom na povahu a význam verejného záujmu, na ktorom spočíva ochrana spotrebiteľov, ktorí sa voči predajcom alebo dodávateľom nachádzajú v nevýhodnejšom postavení, smernica 93/13, ako vyplýva z jej článku 7 ods. 1 v spojení s jej dvadsiatym štvrtým odôvodnením, ukladá členským štátom povinnosť stanoviť primerané a účinné prostriedky, „ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov“ (rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 56, ako aj citovaná judikatúra).
- 41 Na tieto účely vnútroštátnemu súdu prislúcha jednoducho a úplne neuplatniť nekalú zmluvnú podmienku tak, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, nemôže však zmeniť jej obsah (rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 57, ako aj citovaná judikatúra).
- 42 V tomto kontexte je potrebné po prvé zdôrazniť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vnútroštátny súd má posúdiť *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, a to pod podmienkou, že je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 52, ako aj citovanú judikatúru, a z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 58).

- 43 Súdny dvor mal príležitosť spresniť vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), a z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98), ako aj uznesenie z 21. júna 2016, Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, neuvverejnené, EU:C:2016:486), že tieto dôvody platia rovnako, ako za okolností vo veci samej, aj na konanie o platobnom rozkaze.
- 44 Účinnú ochranu práv vyplývajúcich z tejto smernice pre spotrebiteľa totiž možno zaručiť iba pod podmienkou, že vnútroštátny procesný systém umožňuje v rámci konania o vydanie platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkon platobného rozkazu *ex officio* preskúmanie potenciálnej nekalej povahy podmienok v predmetnej zmluve (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, bod 46, a uznesenie z 21. júna 2016, Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, neuvverejnené, EU:C:2016:486, bod 30).
- 45 V tomto prípade vnútroštátny súd spresňuje, že jeho preskúmanie sa v prvej fáze konania o platobnom rozkaze obmedzuje na samotný zmenkový vzťah, konkrétne vlastnú zmenku, a nemôže sa týkať základného vzťahu.
- 46 Tento súd navyše uvádza, že nemá k dispozícii všetky informácie o skutkových a právnych okolnostiach vyplývajúcich z predmetnej úverovej zmluvy.
- 47 Z toho vyplýva, že za takých okolností, o aké ide vo veci samej, vnútroštátny súd nie je schopný vykonať preskúmanie prípadne nekalej povahy zmluvnej podmienky, keďže na tento účel nemá k dispozícii všetky informácie o skutkových a právnych okolnostiach.
- 48 Pokiaľ ide stále o prvú fázu konania, poľská vláda po druhé tvrdí, že podľa § 486 ods. 1 kpc pri neexistencii dostatočných dôkazov na vydanie platobného rozkazu môže predseda senátu, ktorý vo veci koná, stanoviť termín pojednávania, a to okrem prípadu, ak vec možno prerokovať na neverejnom zasadnutí. Keď je stanovený termín pojednávania, ústna časť konania sa uskutoční v súlade s riadnym alebo mimoriadnym postupom, čo umožňuje preskúmať zmenkový vzťah a zároveň základný vzťah vrátane zmluvy o spotrebiteľskom úvere.
- 49 Vzhľadom na uvedené na jednej strane, ako to vyplýva zo znenia tohto ustanovenia, je právomoc predsedu senátu, ktorý vo veci koná, stanoviť termín pojednávania odchyľne od pravidla, podľa ktorého sa v súlade s § 484 kpc vec prerokuje na neverejnom zasadnutí, podmienená neexistenciou „dostatočných dôkazov na vydanie platobného rozkazu“.
- 50 Podľa informácií vnútroštátneho súdu nie je takáto podmienka v konaní vo veci samej splnená.
- 51 Na druhej strane tento súd zdôrazňuje, že z § 485 ods. 2 kpc vyplýva, že počas prvej fázy konania je jeho právomoc obmedzená na preskúmanie formálnej správnosti vlastnej zmenky. Uvedený súd spresňuje, že v konaní, ktoré sa pred ním vedie, je predmetná vlastná zmenka platná.
- 52 V každom prípade, aj keď podľa článku 267 ZFEÚ má Súdny dvor právomoc určiť na základe článku 7 smernice 93/13 kritériá, ktoré vymedzujú rámec umožňujúci posúdiť *ex officio* dodržanie povinností vyplývajúcich z tejto smernice, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či mu také ustanovenie, akým je § 486 ods. 1 kpc, môže poskytnúť v prípade potreby takýto rámec.
- 53 Vnútroštátny súd po tretie poznamenáva, že k preskúmaniu právneho vzťahu vyplývajúceho zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere dochádza len vtedy, ak spotrebiteľ podá odpor proti platobnému rozkazu.
- 54 Je potrebné sa domnievať, že ak sa konanie pred vnútroštátnym súdom týka iba jeho prvej fázy, toto konanie sa aj tak musí, ako to poznamenala generálna advokátka v bode 28 svojich návrhov, preskúmať ako celok, a to vrátane prvej fázy pred podaním odporu, ako aj druhej fázy, ktorá nasleduje.

- 55 Každý prípad, v ktorom sa vynára otázka, či má vnútroštátne procesné ustanovenie vplyv na právo na účinný prostriedok nápravy, sa totiž musí analyzovať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v rámci celého procesného postupu, na jeho priebeh a osobitosti na rôznych stupňoch vnútroštátnych súdov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 50, ako aj citovanú judikatúru).
- 56 Je potrebné poukázať na to, že v súvislosti so začiatkom druhej fázy konania, teda keď spotrebiteľ podá odpor proti platobnému rozkazu, môže vnútroštátny súd disponovať informáciami o skutkových a právnych okolnostiach nevyhnutných na *ex offico* preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13.
- 57 Aj keď Súdny dvor už z viacerých hľadísk a vzhľadom na požiadavky článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice 93/13 vymedzil spôsob, akým má vnútroštátny súd zabezpečiť ochranu práv, ktoré spotrebiteľom vyplývajú z tejto smernice, nič to nemení na skutočnosti, že právo Únie v zásade neharmonizuje konania uplatniteľné na skúmanie údajne nekalej povahy zmluvnej podmienky, a že tieto konania teda patria do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a že stanovujú právo na účinný prostriedok nápravy, ako vyplýva z článku 47 Charty základných práv Európskej únie (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. septembra 2017, The Trustees of the BT Pension Scheme, C-628/15, EU:C:2017:687, body 58 a 59, ako aj citovanú judikatúru, a z 31. mája 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, bod 35 a citovanú judikatúru).
- 58 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, je potrebné konštatovať, ako to uviedla generálna advokátka v bode 55 svojich návrhov, že Súdny dvor nemá k dispozícii žiadne poznatky, ktoré by mohli vzbudzovať pochybnosti v súvislosti so súladom právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, s touto zásadou.
- 59 Pokiaľ ide o právo na účinný prostriedok nápravy, je potrebné zdôrazniť, že povinnosť vyplývajúca z článku 7 ods. 1 smernice 93/13 stanoviť procesné podmienky umožňujúce zabezpečiť dodržanie práv, ktoré jednotlivci vyvodzujú zo smernice 93/13 proti používaniu nekalých podmienok, je súčasťou požiadavky práva na účinný prostriedok nápravy tiež zakotvenej v článku 47 Charty základných práv. Právo na účinný prostriedok nápravy musí platiť tak pri určení súdov príslušných na rozhodovanie o žalobách založených na práve Únie, ako aj pokiaľ ide o procesné podmienky upravujúce také žaloby (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. mája 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, bod 49 a citovanú judikatúru).
- 60 Z § 492 a § 493 ods. 1 kpc vyplýva, že odpor proti platobnému rozkazu, ktorý podal dlžník na súde, ktorý tento rozkaz vydal, umožňuje tomuto súdu prerušiť jeho výkon.
- 61 Ako uviedla generálna advokátka v bode 77 svojich návrhov, na účely určenia, či také konanie, o aké ide vo veci samej, porušuje právo na účinný prostriedok nápravy, musí vnútroštátny súd určiť, ako to vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, či podmienky konania o odpore stanovené vnútroštátnym právom nemajú za následok nezanedbateľné riziko, že dotknutí spotrebiteľia nepodajú požadovaný odpor (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 54; zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 58, a z 18. februára 2016, Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, bod 52).
- 62 Pri neexistencii účinného preskúmania potenciálnej nekalej povahy podmienok v rámci predmetnej zmluvy totiž nemožno zaručiť dodržanie práv priznaných smernicou 93/13 (rozsudok zo 7. decembra 2017, Banco Santander, C-598/15, EU:C:2017:945, bod 46 a citovaná judikatúra).

- 63 Medzi primerané a účinné prostriedky, ktoré musia spotrebiteľom zabezpečovať právo na účinný prostriedok nápravy, musí patriť možnosť podať žalobu alebo odpor v rámci primeraných procesných podmienok tak, aby výkon ich práv nepodliehal podmienkam, najmä lehotám alebo poplatkom, ktoré by sťažovali výkon práv zaručených smernicou 93/13 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 46, ako aj citovanú judikatúru).
- 64 Zo všetkých informácií, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že aj keď odporca má v súlade s § 491 a nasl. kpc v prvej fáze konania právo napadnúť platobný rozkaz, výkon tohto práva na odpor podlieha osobitne reštriktívnym podmienkam.
- 65 Na jednej strane totiž z § 491 ods. 1 kpc vyplýva, že lehota na podanie odporu je dva týždne. Navyše podľa § 493 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku odporca musí vo svojom odpore uviesť, či platobný rozkaz napáda v celom rozsahu, alebo sčasti, a pod hrozbou neprípustnosti odporu musí uviesť uplatňované dôvody a námietky, ako aj skutkové okolnosti a dôkazy.
- 66 Ako to poznamenala generálna advokátka v bode 79 svojich návrhov, takéto procesné pravidlá, na ktoré sa vzťahuje taký krátky čas, spôsobujú nezanedbateľné riziko, že spotrebiteľ nepodá odpor alebo že odpor bude neprípustný.
- 67 Na druhej strane z § 19 ods. 4 zákona z 28. júla 2005 o súdnych poplatkoch v občianskoprávných veciach vyplýva, že odporca musí zaplatiť tri štvrtiny súdnych poplatkov v prípade podania odporu proti platobnému rozkazu, takže predajca alebo dodávateľ musí zaplatiť len štvrtinu týchto poplatkov.
- 68 Ako zdôraznila generálna advokátka v bode 80 svojich návrhov, takéto poplatky sú samy osebe takej povahy, že odrádzajú spotrebiteľa od podania odporu. Spotrebiteľ je o to viac penalizovaný, keď v každom prípade musí zaplatiť trojnásobne vyšší poplatok ako protistrana.
- 69 V tejto súvislosti treba poznamenať, že existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutí spotrebiteľia nepodajú požadovaný odpor buď z dôvodu mimoriadne krátkej lehoty stanovenej na tento účel, alebo z dôvodu, že ich od výkonu práva na obranu môžu odradiť trovy spojené so súdnym podaním, ktoré vzniknú v pomere k výške napadnutého dlhu, alebo z dôvodu, že nepoznajú alebo si neuvedomujú rozsah svojich práv, alebo napokon z dôvodu, že návrh na vydanie platobného rozkazu podaný predajcom alebo dodávateľom má obmedzený obsah, a teda z dôvodu neúplnosti informácií, ktorými disponujú (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, bod 52 a citovaná judikatúra, ako aj uznesenie z 21. júna 2016, Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, neuvyverejnené, EU:C:2016:486, bod 37).
- 70 Z toho vyplýva, že také procesné pravidlá, o aké ide vo veci samej, v rozsahu, v akom vyžadujú, aby spotrebiteľ v lehote dvoch týždňov od doručenia platobného rozkazu uviedol skutočnosť a predložil dôkazy umožňujúce súdu vykonať toto posúdenie a penalizujú ho spôsobom, akým sa vypočítavajú súdne poplatky, predstavujú takéto riziko.
- 71 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné na položenú otázku odpovedať tak, že článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá umožňuje vydať platobný rozkaz na základe vlastnej zmenky spĺňajúcej všetky náležitosti, ktorou sa zabezpečuje pohľadávka zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, keď súd, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, nemá právomoc preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienok tejto zmluvy, a pokiaľ podmienky uplatnenia práva podať odpor proti takému rozkazu neumožňujú zabezpečiť dodržiavanie práv, ktoré spotrebiteľovi priznáva táto smernica.

O trovách

- 72 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá umožňuje vydať platobný rozkaz na základe vlastnej zmenky spĺňajúcej všetky náležitosti, ktorou sa zabezpečuje pohľadávka zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, keď súd, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, nemá právomoc preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienok tejto zmluvy, a pokiaľ podmienky uplatnenia práva podať odpor proti takému rozkazu neumožňujú zabezpečiť dodržiavanie práv, ktoré spotrebiteľovi priznáva táto smernica.

Podpisy